

TOMASZ MAREK JANOWSKI

Badania nad środowiskiem hodowlanym nadwiślańskiej wsi poprzeczótkowej*)

Z Zakładu Zoohigieny Uniwersytetu we Wrocławiu
Kierownik: Prof. Doc. Dr MIECZYSLAW CENA

W miesiącach maju 1950 r. i lutym 1951 r. przeprowadzono badania nad środowiskiem hodowlanym wsi nadwiślańskiej (dług. geogr. = $21^{\circ} 43'$ na wschód od Greenwich, szer. geogr. półn. = $51^{\circ} 23'$), zniszczonej całkowicie w czasie działań wojennych w latach 1944 i 1945. Badania przeprowadzone w 74 pomieszczeniach dla zwierząt, mieszczących się w 57 budynkach, należących do 52 gospodarstw rolnych, polegały na dokładnym opisie i fotografowaniu pomieszczeń i budynków (t. zw. inwentaryzacja), zebraniu danych dotyczących całokształtu każdego gospodarstwa i całego osiedla, oraz na przeprowadzeniu instrumentalnych pomiarów fizykalnych czynników klimatu zewnątrz i wewnątrz pomieszczeń przy pomocy psychrometru aspiracyjnego Assmann'a oraz katatermometrów: suchego i wilgotnego.

Najlepszy murowany budynek dla zwierząt.

Wyniki badań: Wielkość gospodarstw od 1 ha do 16 ha. Wiek gospodarzy (z nich 4 kobiety) od 23 do 67 lat. Brak wykształcenia szkolnego u 23 osób, u 27 osób wykształcenie od 1 do 7-miu klas szkoły powszechnej i u 2 dodatkowo wykształcenie rolnicze niższe. Stan zwierząt ogółem: 52 konie, 140 szt. bydła, 184 świnie, 32 owce. Żywnienie zwierząt jednostronne, w małych gospodarstwach w okresie alkierzowym nawet skąpe. Oś długa budynków inwentarskich w 56 wypadkach przebiega z półn.-wschodu na połudn.-zachód. 32 budynki mają pomieszczenia tylko dla zwierząt, a 25 także mieszkania dla ludzi. Ściany: z drewna — 36, murowane — 16 (kamień, cegła, pustaki cementowe), gliniane — 5 (lepianki lub glina z kamienia). Grubość ścian najczęstsza od 15 do 30 cm. Izolacja ścian z zewnątrz (t.zw. „ogacenie“) przy

pomocy słomy, listowia lub igliwa: stała — 9 budynków, tylko na okres zimowy — 5 budynków. Dachy: 50 ze słomy, 5 dachówki, 2 blacha. Wszystkie pomieszczenia typu głębokiego o braku podłogi nieprzepuszczalnej. Sufity w 62 pomieszczeniach z desek w 10 z drążków i słomy długiej, w 1 tylko ze słomy, w 1 brak. Ściany od wewnątrz tynkowane w 10 pomieszczeniach, bielone tylko w 1 pomieszczeniu. Długość pomieszczeń od 2,5 m do 13 m. Szerokość od 2 m do 6 m. Wysokość od 1,7 m do 3 m. Z ogólnej liczby 95 drzwi oceniono higienicznie: 52 ujemnie i 43 dodatnio. Okien brak w 38 pomieszczeniach; w pozostałych 36 stosunek powierzchni okien do powierzchni podłogi waha się od 1:715 do 1:23. Poprawnie funkcjonujących urządzeń wentylacyjnych brak. W 41 pomieszczeniach obsada mieszana (zwierzęta różnych gatunków). Żłoby, koryta wyłącznie drewniane, na różnej wysokości od podłogi. Pojenie zwierząt wodą donoszoną wiadrami lub cebrami do pomieszczeń; urządzenia do pojenia na zewnątrz tylko w 2 gospodarstwach. Pasza przechowywana w stodołach i piwnicach. Z 52 gospodarzy tylko 1 czyści krowy; konie są wszystkie czyszczone. Ściółka w pomieszczeniach w 69 wypadkach ze słomy, a w 5 ze słomy i listowia. Powierzchnia na zwierzojednostkę (500 kg wagi żywej zwierząt) od 5,2 do 25 m². Kubatura od 9,8 do 56,9 m³ na 500 kg wagi ż. zw.

Prymitywne pomieszczenie dla cielęcia.

Z pracy wypływa szereg wniosków odnośnie stanu i możliwości poprawy badanego środowiska. Kluczowym zagadnieniem poprawy badanego środowiska hodowlanego jest podniesienie wykształcenia zawodowego rolników. Wyniki badań pozwalają na ostrożne uogólnienie ich na podobne wsie rejonu nadwiślańskiego.

* Streszczenie